

ЧАСТИЧНА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО* (формуляр)*(Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)*

Институция: Министерство на икономиката	Нормативен акт: Проект на Наредба за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при леене на метали
Контакт за въпроси: Цветана Янкова bbcmb@abv.bg	Телефон: 02/987 2064; 0886 298996

1. Дефиниране на проблема:

Действащият в момента „Правилник по техническа безопасност при леене на метали“, издаден през 1967г. е остарял и неадекватен спрямо хармонизираното законодателство в България в областта на ЗБУТ.

1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които обосновават нормативната инициатива.

Правилникът съдържа изисквания към разположение на сгради, пределно допустими норми за работната среда, различни от определените с действащото в момента законодателство, регламентира технологии, които вече не се използват и т.н.

Правилникът от 1967г. е на практика неприложим за регулиране на изискванията за здраве и безопасност.

Наложително е приемането на Наредба, която да включва изискванията за здравословен и безопасен труд на работните места, съобразно въведените през последните десетилетия нови технологии и оборудване.

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново законодателство. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Производството „леене на метали“ е сред първите 3 рискови производства, което е видно и от ежегодните Заповеди на министъра на труда и социалната политика за определяне на коефициента на трудов травматизъм:

За 2019г. – трето по ред с Ктт = **2.56**, при среден Ктт за страната = **0.65**;

За 2018г. – трето по ред с Ктт = **2.67**, при среден Ктт за страната = **0.66**;

За 2017г. - второ по ред с Ктт = **3.34**, при среден Ктт за страната = **0.67**;

За 2016г. – трето по ред с Ктт = **2.87**, при среден Ктт за страната = **0.66**.

Често трудовите злополуки в леярските производства са тежки или със смъртен изход. Това е и причината подсекторът да е неизменно включен в списъка на ИА „ГИТ“ за периодичен контрол на рискови производства.

Професионалните заболявания при неприлагане на колективни мерки за защита и неизползване на подходящи ЛПС също са сериозни – силикоза, алергични заболявания, работата при леене на някои цветни метали е възможно да предизвика ракови заболявания и др.

Съгласно чл.7, ал.2 от Закона за нормативните актове с правилници се урежда прилагането на Закон, но не и създаването на норми със задължителна сила, което

създава затруднения на органите на ГИТ за прилагане и ефективно упражняване на контрол.

Няма актуални приложими нормативни актове, регулиращи конкретната производствена дейност в областта на здравословни и безопасни условия на труд.

1.3. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт, или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Ежегоден приоритет в контролната дейност на Инспекцията по труда са рисковите производства, обекти и дейности, подлежащи на ежегоден периодичен контрол, съгласно утвърден от Изпълнителния директор списък, в който са и леярните за черни и цветни метали.

Резултатите от контролната дейност потвърждават стабилитет по отношение на констатираните нарушения, като една от причините е и това, че фирмите не разполагат с разписани актуални изисквания, към които следва да се придържат, тъй като записаните в Правилника са на практика неприложими.

От години се настоява Правилникът да се отмени и приеме Наредба, съобразена с изискванията за здраве и безопасност при внедрените нови технологии и оборудване.

2. Цели:

2.1. Идентифициране на основните рискове за здравето и живота на работещите при леене на черни и леки метали и определяне на норми за тяхното елиминиране/минимизиране в съответствие с нововъведените и приложими технологии и техника и хармонизираното европейско законодателство;

2.2. Елиминиране /минимизиране на професионалните заболявания, свързани с работа при леене на черни и леки метали;

2.3. Създаване на нормативен акт с общоприложими изисквания и правила за всички предприятия, извършващи леене на метали.

Реализирането на горните цели следва да доведе до намаляване на коефициента на трудовия травматизъм, посочен в т.1.2 и до подобряване на някои от резултатите от контролната дейност на ИА „ГИТ“ в предприятията от икономическа дейност „Леене на метали“ като:

Констатирани нарушения – общо: за 2018г.–512, за 2019г.–531

Приложени принудителни административни мерки

в т.ч. спрени машини и съоръжения: за 2018г. – 2, за 2019г. – 4

отстранени работници: за 2018г. – 0, за 2019г. – 6

Съставени АУАН: за 2018г. – 15, за 2019г. –38

Нарушения по безопасност на труда

по съоръженията с повишена опасност: за 2018г. – 14, за 2019г. – 20

на технологичните процеси: за 2018г. – 11, за 2019г. – 14

Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?

3. Идентифициране на заинтересованите страни:

- Производствени предприятия от КИД 24.5 – леене на метали и работещите в тях;

Предприятията и заетите в тях по данни на НОИ към м.май 2017г. са около 4.5 хил.души в 89 фирми. Преобладават микро- и малките предприятия с до 49 души персонал – 73 броя; средните със заети от 50 до 249 души са 12 фирми, а големите, с над 249 души са 4;

- Производствени предприятия, класифицирани в други икономически дейности по КИД, в които има обособени производства за леене на метали и работещите в тях;

Леярни и обособени леярски производства има и в редица машиностроителни фирми от подсектори КИД 25: „производство на метални изделия, без машини и оборудване“, 28: производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение, в 29 : Производство на автомобили и части за тях, в електротехниката и т.н. Отчетливо структурирани такива леярски производства има напр. в „Арсенал“ АД, Казанлък; „ЗММ-Стомана“ АД, Силистра; „Берг Монтана Фитинги“ АД, Монтана; „Механикс груп“ ООД, Пазарджик; „Оптикоелектрон груп“ АД, Панагюрище; „Линамар България“ Русе („Монтюпе“ ЕООД); „Пресо Фондал България“ ООД, Варвара; „ИПО“ ООД, Карлово и в редица други предприятия. Броят на заетите в тях е над 2,5 хил. души;

- ИА „Главна инспекция по труда“;

- МТСП;

- Други заинтересовани страни в областта на ЗБУТ – Служби по трудова медицина, отраслови/ браншови организации на работодателите и на работниците и служителите, обучителни организации (ПГ, ЦПО, ТУ), др.

Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.).

4. Варианти на действие:

Във връзка с необходимостта от приемане на проект на Наредба от МИ и МТСП за здравословни и безопасни условия на труд при леене на метали, са идентифицирани следните варианти на действие:

Вариант на действие 1 – „Без промяна“

При този вариант на действие ще продължи действието на Правилника от 1967г., който не отразява актуалната работна среда и произтичащите от това опасности при работа и на практика е неприложим.

- Правилникът от 1967г. се позовава на актове, които са отдавна отменени;

- установява пределно допустими норми за работна среда, които не кореспондират с приетите в действащите нормативни актове – за микроклимат, емисии на прах, на химични агенти, за осветление, вентилация и др.;

- регламентира работа с техника и технологии, които вече не се използват, напр. обработка с магнезий, топене с вагрянка;

- записани са норми, които вече са предмет на уреждане от друго законодателство – напр. отстояния на производства за леене до жилищни сгради;

- регламентира забранени за използване производствени процеси, напр. хлориране при обработка на алуминий,

и редица други.

Вариант на действие 2 – „Приемане на Наредбата“

Особено през последните 1-2 десетилетия в леярското производство настъпиха съществени промени в областта на технологиите и оборудването.

Отпаднаха вагранките като топлинен агрегат и тигловите пещи, работещи на кокс, излизат от употреба електродъговите пещи, създаващи проблеми при отделяне и неутрализиране на отходните газове. На мястото на тези агрегати са въведени и продължават да се въвеждат индукционни пещи. Въвеждат се нови конструкции електросъпротивителни пещи за топене на цветни метали с по-нисък разход на ел. енергия.

Въвеждат се автоматизирани разливни устройства.

Постепенно отпада ръчното изработване на форми и се заменя с автоматични формовачни линии и такива на бази химически втвърдяващи се смеси.

Въвеждат се специфични покрития на леярските форми и оборудване за тяхното нанасяне, което намалява разходите по почистването на отливките.

Въвеждат се нови конструкции дробометни машини за почистване на отливки, при които отделните операции са автоматизирани и т.н.

По този вариант на действие ще се отразят действащите технологии и техника при леенето на черни и леки метали и свързаните с работата опасности – трудови злополуки, емисии, микроклимат (работа при прегряващи условия) и т.н.; ще се регламентират основни поведения на работното място в съответните производства, които не допускат трудови злополуки или ги минимизират; ще се оценят микроклимата и емисиите и регламентират при необходимост средства за колективна защита и/или ЛПС, които максимално защитават работещите и др., конкретно насочени към опазване здравето и живота на работещите.

Ясно ще се дефинират задълженията на работодателите и на работещите при работа в леярски производства и ще се конкретизират изискванията на служителите от ИА „Главна инспекция по труда“ при извършване на тяхната контролна дейност.

Ще се намалят случаите на неспазване на изискванията. Средният размер на глобите през 2019г. е 1566,67лв. и е значително по-висок от този през 2018г. – 838,46лв.

Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата, включително варианта „Без действие“.

5. Негативни въздействия:

Вариант на действие 1 – „Без промяна“

1. При този вариант на действие ще продължат да се прилагат общите изисквания за здраве и безопасност, без да се отчитат специфичните опасности при леене на метали;

2. Неотмененият Правилник за техническа безопасност за тези производства на практика е неприложим, което затруднява както работодателите в предприятията, особено МСП, които са преобладаващата част, така и контролиращите органи от ИА „ГИТ“ при осъществяване на инспекционната дейност в тези производства.

3. Отделни параметри, в сила съгласно сега действащото законодателство са в противоречие с Правилника от 1967г. (шум, запрашеност, др.)

Вариант на действие 2 – „Приемане на Наредбата“

1. В някои от предприятията ще се наложи предприемане на мерки за колективна и/или индивидуална защита на работещите при леене на метали, което е свързано с финансови разходи за работодателите;

2. Въвеждане на новото съвременно оборудване и технологии изисква друг вид квалификация на работещите, което е свързано с разходи за обучение, инструктажи и

т.н.;

3. Адаптиране квалификацията на контролиращите органи в съответствие с изискванията за здравословен и безопасен труд, изискващи се от новите технологии и оборудване.

Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се очаква да бъдат второстепенни и кои да са значителни.

6. Положителни въздействия:

Вариант на действие 1 – „Без промяна“

При този вариант на някои от работодателите няма да се наложи да влягат средства за колективна и/индивидуална защита на работещите.

Вариант на действие 2 – „Приемане на Наредбата“

1. Работодателите ще са в състояние да идентифицират максимално обхватно технологиите и техниката в лелярските производства и необходимите мерки и средства за превенцията на здравето и безопасността на работещите;

2. Ще мотивира ръководствата да инвестират за въвеждането на нова съвременна техника и технологии за увеличаване на производството, повишаване на конкурентоспособността и подобряване условията на труд;

3. Ще се улесни значително и повиши ефективността от работата на контролните органи от ИА „ГИТ“ при извършването на проверки за спазване изискванията за здравословен и безопасен труд;

4. Ще се намалят опасностите от професионални заболявания, предизвикани от работа при неблагоприятен микроклимат (прегриващи условия) и емисии на вещества;

5. Ще се подобри здравният статус на работещите и намалят средствата за изплащане на болнични и обезщетения за професионални заболявания и трудови злополуки от страна на работодателите и от НОИ;

6. Ще се повиши привлекателността на професията и мотивираността на млади хора да работят в тези производства.

Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.

7. Потенциални рискове:

Не са идентифицирани потенциални рискове при реализиране на вариант 2.

Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

Ще се повиши

Ще се намали

Няма ефект

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

Не.

9. Създават ли се нови регистри?

Не.

Когато отговорът е „да“, посочете колко и кои са те.....

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?

Актът засяга пряко МСП

- Преобладаващата част от МСП разполагат със съвременно основно оборудване. Част от средствата за закупуване от фирмите, които не са извършили промени на оборудването си ще могат да кандидатстват по Оперативната програма „Иновации и конкурентоспособност“ през периода 2021 – 2027г.;

- За редица от тях е наложително допълнително да инвестират за осигуряването на работна среда в съответствие с новите изисквания – вентилация, шумозащита, др. Част от средствата за инвестиране могат да бъдат осигурени по програмата на ФУТ към МТСП;

- Целесъобразно е от страна на инспекторите от ГИТ да се осъществят превантивни посещения, предимно на малките предприятия за изясняване отражението на Наредбата върху задължения на работещите и ръководителите.

Актът не засяга МСП

Няма ефект

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието?

Да

Не

12. Обществени консултации:

Проектът на Наредба ще бъде публикуван на портала за обществени консултации и на интернет страниците на Министерството на икономиката и Министерството на труда и социалната политика, като срокът за получаване на предложения и становища ще бъде 30 дни.

Справката за отразените становища ще бъде публикувана на портала за обществени консултации и на интернет страниците на Министерството на икономиката и Министерството на труда и социалната политика.

Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския

съюз?

Да

Не

Моля посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 8.1 и 8.2, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:

Име и длъжност:– Валентин Груев, директор на дирекция „Индустириални отношения и управление на държавното участие“

Подпис: